

Examenul național de bacalaureat 2021
Proba E. b)

Limba și literatura maghiară maternă
BAREM DE EVALUARE ȘI DE NOTARE

Filiera teoretică – Profilul real; Filiera tehnologică;

Filiera vocațională – Toate profilurile (cu excepția profilului pedagogic)

Testul 7

- **Se punctează orice modalitate de rezolvare corectă a cerințelor.**
- **Nu se acordă punctaje intermediare, altele decât cele precizate explicit în barem.**
- **Se acordă zece puncte din oficiu. Punctajul total este de 100 de puncte. Nota finală se calculează prin împărțirea la zece a punctajului total acordat pentru lucrare.**
- **În cazul itemilor obiectivi, alegerea de către elev a două variante de răspuns duce la anularea rezolvării exercițiului respectiv.**

I TÉTEL **(30 de puncte)**

a. cím és szöveg viszonya, a lírai én szerepvállalása, képi megjelenítése **5 pont**

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz *5 pont*

(pl. A cím a lírai én vallomására utal, előre jelzi ódai hangnemben az egyes szám, első személyű megszólalást; a szövegben az élet-halál határait átlépő, a halhatatlanságát „az ifjú szívekben” való továbbélésében biztosító látnok költő szerepe jelenik meg; a cím témajelölő, szoros viszonyban áll a szöveggel; az ifjúságot tekinti értéknek, annak védelmében száll szembe az őt akadályozni kívánókkal, a visszahúzó erővel; a lírai én értékteremtő szerepet vállal: „életem millió gyökerű”. stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz *4 pont*,

részben érvényes, kifejtett válasz *3 pont*,

részben érvényes, részben kifejtett válasz *2 pont*,

kísérlet a válaszadásra *1 pont*.

b. versbeszéd sajátosságai **5 pont**

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz *5 pont*

(pl. Ódai szárnyalású, emelkedett, merész szókapcsolatok, prófétai hang magabiztossága, ereje sugárzik belőle; a küldetéstudattal rendelkező, a szenvedés tapasztalati útját végigjáró ember egyes szám, első személyű vallomása; őszinte, öntudatos, lázadó, minden negatívát elutasító hang. Stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz *4 pont*,

részben érvényes, kifejtett válasz *3 pont*,

részben érvényes, részben kifejtett válasz *2 pont*,

kísérlet a válaszadásra *1 pont*.

c. Az ifjúság jellemzői a versben **5 pont**

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz *5 pont*

(pl. Az ifjúság „szíve” két jelentésben: a címben és a vers első sorában a lírai ént meghatározó élettere; „Lyányok s ifjak szivei” – az ifjúság szeretete, őt elfogadása, értékelése a lírai én számára 'védelem' minden külső támadással szemben; az örök ifjúság értékeit képviseli: I. lendületes felsorolása a 2. vsz. első sora: „szent lázadások, vágyak, s ifju hitek;” „örök virágzás” – a beszélő sorsszimbólumaként jelenik meg, a halhatatlanság jele, biztosítéka számára stb.).

érvényes, de csak részben kifejtett válasz *4 pont*,

részben érvényes, kifejtett válasz *3 pont*,

részben érvényes, részben kifejtett válasz *2 pont*,

kísérlet a válaszadásra *1 pont*.

d. Idősíkok a költeményben **5 pont**

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz *5 pont*

pl. A jelen idősíkja általánosítódik, válik örökké a mindenkori ifjúság élete által; a 3. vsz. jövő idejősége a halhatatlanságának hitét, jóslatát fogalmazza meg; a földi idő végességétől elszakadó kozmikus időtávlat stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,
részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,
részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,
kísérlet a válaszadásra 1 pont

e. Műfaji sajátosságok

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont
(pl. Műfaja dal, egyszerű szerkezet jellemzi, négy versszak, négysoros szakaszok, nagyfokú szubjektivitás, a lírai én felnagyítása, középpontba helyezése, zeneiség, ellentét. stb.),
érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,
részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,
részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,
kísérlet a válaszadásra 1 pont.

Helyes fogalomhasználat, nyelvi igényesség, helyesírás

5 pont

Logikus gondolatmenet, részben helyes fogalomhasználat, helyesírás 4 pont, helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, helyesírás 3 pont, logikus gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat, helyesírás 2 pont, töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat, helyesírás 1 pont.

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.

II TÉTEL

(30 de puncte)

1. Összetartozó információk felismerése, összekapcsolása. Minden helyes társítás 1 pontot ér. Minden rovatba egyetlen betűjel kerülhet. Helyes válaszok: 1.-c, 2.-d, 3.-a, 4.-e, 5.-b

5 pont

2. Konkrét, explicit információk felismerése és visszakeresése. Rövid válasz megfogalmazása, a következő, szövegből vett információk alapján: pl. *A kutatás mozzanatai: tárgya: a boldogság és a hosszú élet; célszemélyek: idős szingapúriak, 60 személy; résztvevők: Duke-NUS orvosi egyetem kutatói; időpont: 2009–2015; módszerei: kérdezés, adatok elemzése; eredménye: „akik boldogok, tovább élnek”*

5 pont

3. Rövid válasz megfogalmazása, szövegből vett információk alapján: Pl. *A boldogságot úgy „mérték meg”, hogy megkérdezték a résztvevőket az elmúlt heti tapasztalataikról, illetve arról, milyen gyakran tapasztalták a „Nagyon boldog voltam”, „Élveztem az életet” és „Reményt éreztem a jövőre nézve” érzést.*

5 pont

4. Témához való igazodás

5 pont

A véleménykifejtés követelményeinek betartása

5 pont

Logikus gondolatvezetés, szövegkohézió, nyelvi igényesség, helyesírás

5 pont

Megjegyzés: A feladatok sorrendjének betartása nem kötelező. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást. Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.

III TÉTEL

(30 de puncte)

a. a választott epikus alkotás műfaji sajátosságai

5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz, a témát meghatározó sajátossága 5 pont
(pl. *Arany*: romantikus történelmi ballada: epikus elemek: elbeszélői szólam, Drégely várának 1552-es ostroma, magyar–török harc, jelen számára példa; visszatekintő nézőpont, idősíkok: jelen, múlt, párhuzamos szerkesztésmód, többszólamúság, drámai elemek: párbeszéd, hiánya, kihagyás, sűrítettség, fokozás, ellentétezés, konfliktushelyzet, tragikum; lírai elemek: három térbeli pont jelképesége, költői eszközök, szenvedély, túlzás;

Kós: utóromantikus, realista történelmi regény, krónika, a szerző megnevezése szerint; nagyobb terjedelmű epikai alkotás, három szerkezeti egység négy könyvben; hosszú időtartamot ölel fel, három évtized: Bethlen Gábor fejedelemségének utolsó éveitől II. Rákóczi György végső bukásáig és haláláig, aranykor – hanyatlás; szimbolikus: Trianon utáni helyzet, transzilvanista értékrend; több helyszínen játszódó: Kalotaszeg, Pojána, Talharu – a Varju család öröksége; Valkó, Gyerőmonostor: Maksai és Kisanna otthona; Gyalu, megjelenik Kolozsvár, I. Rákóczi Györgynek itt hódolnak be az erdélyi nemesek, köztük Basa Tamás; és a kiemelt család férfitagjai

által a Bethlen-hagyományokat életben tartó Erdély nagyobb városai; Dézs, az országgyűlés helyszíne; szereplők: Varju családtörténetén keresztül mutatja be a történelmi eseményeket, metonimikus történeteszöveg, metaforikus utalások, példázatoság; narrációs eljárások: jelenetezés, a krónikairás kihagyásos és sűrítő módszere, az elbeszélő állandó jelenléte, valós történelmi eseményekből építkeznek, válogat;

Krúdy: klasszikus modern lírai novella, szimbolista, impresszionista, szecessziós stílus, emlékezés alaphelyzete: Szindbád egykori fiatal énjét akarja felkeresni, elvágódás, álmodozás állapota; emlékkép történelmindító szerepe, nem lineáris, előrehaladó, hanem az emlékező tudat belső ideje szervezi; anekdotikus csattanó elmarad: Szindbád nem fedi fel kilétét; nyitottság, ismétlés, helyettesítés eljárásai, alakmásos technika, részletező elbeszélésmód, az elbeszélés harmadik személyű, az elbeszélő mindentudó, de nézőpontja nem rögzített, többnyire az emlékező Szindbád tudatát beszéli el; stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszadásra 1 pont.

b. a mű stílusirányzata

5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont

(pl. *Arany*: romantikus történelmi ballada; a hősök eszményítése, mitizálása: a két apród és Szondi György helytállása, hősiessége; közös: a törökkel szembeni küzdés, önfeláldozó magatartás, elvhű, kitartó, bátor szerepkör; Szondi Drégely várát védte: katonaként a végsőig harcolt a keresztény, magyar nemzet védelméért; az apródok a múlt dicsőségének emlékezetben tartásával, meg nem alkuvó magatartásával; kiélezett ellentétek, konfliktusok az anyagi és erkölcsi értékek, magatartások között;

Kós: romantikus elemekkel színezett realizmus; mitizáló sejtelmesség, titokzatosság, antropomorfizált természet jelképes motívumokkal; Varju és a természet/hegyek harmonikus viszonya; végletes helyzetek: Maksai lelővi Gáspárt, meghal a lánya; Gáspár halála, fia születése; Maksai pénze váltja ki Varju Gyurkát; az összefogás megmenti Kalotaszeget a tatárdúlástól; realista jegyek: a kalotaszegi népi életből ihletődött, a hősök mindennapjai, küzdelmei, a megjelenített történelmi kor, személyek, helyszínek; hitelesség az előadásmódban, alakteremtésben, korának valós társadalmi-politikai, közösségi kérdéseire keres választ;

Krúdy: a klasszikus modernség jellegzetessége: az emlékezés folyamatát ábrázolja; emlékezés öröme, újraélés élménye: részletelnél való elidőzés, impresszionisztikus, szecessziós leírás: színek, hangok, illatok érzékletes képei, benyomásai; líraiság; érintkezésen alapuló színekdochés képzettársítások: egy-egy szín, illat, hang idézi fel az emléktartalmat I. városka leírása, sarkantyú pengése, biliárdgolyók; látomászerűség, álomszerűség, szimbolikus alakok, Szindbád alakmásai: fiatalkori és öregkori énje I. sarkanytús tiszt, pápaszemes öregúr stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszadásra 1 pont.

c. múltidézés, emlékezés

5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont,

(pl. *Arany*: kettős múltidézés: 1856-ban írta, a szabadságharc leverését követő önkényuralmi rendszerrel is összefüggésben – arra a kérdésre keresi a választ, hogy a hősi tetteket és a tragikus elbukást követő mindennapokban milyen erkölcsileg követhető magatartáslehetőségei vannak a túlélőknek, köztük a közösséghez tartozó költőknek I. alkalmazkodás vagy függetlenség, hűség, kitartás az erkölcsi értékek mellett vagy behódolás, az anyagi, jóléti világ csábításainak elfogadása, az igazság kimondása vagy elhallgatás, meghunyászkodás; az apródok éneke: nem elbeszéli, hanem megidézi a múltat; ezért a múlt idővel szemben a 11. versszakig szinte kizárólagos a jelen idejű igehasználát, pl. nem vár, pattog, ont, töri, kihordat; vagyis az apródok emlékezete és megformált történetmondása nemcsak megőrzi, hanem jelenvalóvá teszi a múltat; jelenük nem más, mint a múlthoz való ragaszkodás: értékeik Szondi értékei, magatartásuk Szondi példájában gyökerezik; az idősíkok összemosása érzékelteti: nem akarnak tudomást venni arról a jelenről, amit a török szolgál képvisel;

Kós: történelmi regény: múltbeli történelmi időszak, az Erdélyi Fejedelemség válságos korszaka 1629–1660; Kós múltidézésének célja: a múlt tanulságaival példázatos szándékkal kívánja megválaszolni saját kora, az első világháború utáni történelmi szituáció kérdéseit: I. hatalomváltás, a nemzeti értékekhez való ragaszkodás; behódolás, menekülés, lázadás; történelmi hitelesség; valós és fiktív események, alakok; középpontjában a kisemberek sorsa, a Varju család története; politikai háttér: Bethlen Gábor és II. Rákóczi György értékrendje, magatartása; kisemberek viselkedése békeidőben és válsághelyzetben; erkölcsi és anyagi értékek;

Krúdy: emlékezés alaphelyzete: időutazás a múltba – valamely helyzet, személy, hangulat megkeresése; elvesztett boldogság, harmónia, elmulasztott lehetőségek felidézése; a halál perspektívájából az élet, az emlékek felértékelődése; a nők, asszonyok emléke, boldogsága; a pillanat átélésének vágya; emlékkép: városka, A. Marchali cukrászda; emlékező Szindbád tudata; alakmások: fiatal tiszt, pápaszemes öregúr; belső idő; elbeszél emlékezés; megjelenített tárgyak és idő: toronyóra, medaillon; ellentétek: álom/emlékezés – valóság, múlt – jelen; állandóság – változás; az örök változatlanosság csak káprázat, tünékeny ez a boldogság, visszafordíthatatlan a múlt stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,
részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,
részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,
kísérlet a válaszadásra 1 pont.

d. motívumok a műben

5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz, a témát meghatározó sajátossága 5 pont
(pl. *Arany:* a dal/lant mint költészettoposz: a helytállás, az igazság kimondásának, a művészi önazonosság megőrzésének a jelképe; a hegy – az emlékezés, múltidézés helye is, a küzdés színhelye I. apródok éneke, erkölcsi értékek őrzője, elvhűség; Szondi erkölcsi magasabbrendűsége, bátorsága, helytállása, megalkuvásra képtelensége; völgy – az emberi gőg, a zsarnoki hatalom, a megalkuvás, az anyagi világ értékeinek színhelye;

Kós: kincs-motívum: az aranycsináló Varju Miklós hagyatéka, a kincs titkát csak Ilia ismeri; a hiába keresett Zólyomi-kincs, titokzatos kimenekítése; a szülőföld metaforája; hegy: otthon-, menedék-, különállás-, hűségjelkép, mitikus ítéletbíró; út, ösvény motívuma: életút, bekapcsolódás a társadalom életébe, menekülés, felejtés és megbocsátás lehetősége; madár-motívum: Varju Gáspár és Kisanna közti kapcsolat jelképe;

Krúdy: vágató folyó – a folyamatosan előrehaladó híd archetípusa, keretbe foglalja a történetet, átívelő híd – térbeli pont, időhatárokat összekötő; alkonyat a mulandóság archetípusa; időszűrő tárgyak: kopott aranyos betűk, toronyóra, biliárdgolyók a csapongó időszerkezetet jelzik, az emlékezés helyzetét; a por, lezárt szemű zsalugáterek – halál, álom képzetét sugallják; medaillon – apai mivoltával szembeesíti, leánya a hajdani cukrásznő helyett stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,
részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,
részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,
kísérlet a válaszadásra 1 pont.

Az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása, logikus gondolatmenet, szövegkohézió, helyes fogalomhasználat

5 pont

Összefüggő szöveg, a feladatsor által közvetített értelmezési szempontokhoz való igazodás/ezeknek egyéni szempontokkal való kiegészítése, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása 5 pont,

összefüggő szöveg, a feladatsor által közvetített értelmezési szempontokhoz való igazodás/ezeknek egyéni szempontokkal való kiegészítése, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, az értekezés tartalmi és formai jegyeinek részleges betartása 4 pont,

helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat 3 pont,
helyenként töredezett gondolatmenet, *helytelen* fogalomhasználat 2 pont,
töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat, *kísérlet a válaszadásra* 1 pont.

Helyesírás

5 pont

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.